

ukoreninjena ljubezen do domovine v zvezi in soglasji z ljubeznijo do vsega človeštva govori vsakemu, ki ima srce in razum, jasno in krepko iz teh spisov v vezani in nevezani besedi; usmiljenje govori iz njih in sočutje z vsem, kar trpi na svetu.

Vera moja bila je vedno ta, da umetnost ne bodi človeku samo v prazno zabavo in kratkočasje; kar pisatelj, pesnik govori in poje, izviraj mu iz polnega srca, ki si išče duška v pesmi, v besedi; a namen imej učiti in svariti, povzdigovati in blažiti narod. Prorok učitelj, duhovnik voditelj bodi pesnik svojemu času, domovini svoji. Zvest poslanstvu svojemu govori, čaka ga naj slava ali kamenjaje!

Ne v neveselo preteklost nazaj, naprej v lepšo bodočnost kazal sem vedno rojakom svojim! Idealista imenoval sem se in se imenujem odločno in ponosno; gâslo moje bilo je vedno: Sursum corda, srca kvišku!

Od nekdanj sem hvalil in poveljeval, proti drugim narodom, narod slovenski, da tako pridno in zvesto prebira, a ne samo to, — da si s tako, zares ginljivo požrtvovalnostjo omišlja slovstvene izdelke; prepričan sem, da se smem jaz tudi sedaj, kakor že tolikrat, zanašati na to lepo narodno-slovensko svojstvo.

Spise podajem rojakom svojim različne in mnogovrstne po vsebini in po obliki; upati smem torej, da si najde v njih sleharni, kar mu bode prijalo in godilo: možki in ženska, mladenič in mož, kmet in gospod.

Govorimo prostodušno: Za otroke niso in ne morejo biti vsi spisi moji (saj se še sv. pismo ne daje v otročje ročice); ali to pa trdim smelo, da se nikjer v njih ne žali poštenje in sramežljivost; nikjer se ne bije zdravi in nepokvarjeni nravnosti v lice; nobena beseda ne nasprotuje pravemu krščanskemu duhu. Dà, ko bi ne bil prepričan, da je v teh spisih mnogo dobrega zrna, mnogo naukov, kateri bi utegnili biti v prid in korist rojakom mojim, sosebnost pa mlademu rodu, ki mi je bil vedno tako pri srci; ko bi ne bil prepričan, da imajo besede moje neko odgojevalno moč v sebi, Bog mi je priča, da bi jih sedaj ne zbiral ter ne pošiljal v pokrajine slovenske!

Sedaj, ko je prišlo odločilno trenutje, da se, priporočivši mu svoje spise, poslovim, morebiti za vselej, od slovenskega občinstva, obhaja me neka boječnost, neka srčna tesnoba me obhaja; vidi se mi, da je vse, kar sem pisal in pel, kar tu podajem rojakom svojim, tako nedovršeno, tako nedostatno in nepopolno! Zdi se mi, da nisem povedal, kar sem hotel in kakor sem hotel; živo zdaj čutim, da mi uspeh ne ustreza nameri, moč ne odgovarja mi volji: neka beseda ne izgovorjena, neka pesem ne péta zveni mi vedno pri srci in glavi, kalí in grení mi vsako veselje! Toda tolažim se z mislijo: Volja moja bila je dobra. Rojake pa svoje prosim: naj vzemó in beró, in — da sklenem to priporočilo z besedo pesnika moža, ki mi je bil vedno vzor in voditelj — sodnik naj bo srcé.

Na Dunaji 30. dan marcija 1887.

Jos. Stritar (Boris Mirán).

* „Šolske Drobtinice“, v petindvajsetletni spomin smrti A. M. Slomškega spisal nadučitelj Fr. Jamšek v Reichenburgu, založil J. R. Milic v Ljubljani“ — imenuje se knjiga 215 strani obsegajoča, ki ima blagi namen slaviti spomin velikega slovenskega vladike A. M. Slomškega.

Vsaka slovenska rodbina omisli naj si to knjigo, katero v „Uvodu“ pisatelj sledeče znači:

Dne 24. septembra t. l. preteklo bo 25 let, kar je umrl preslavni knez in škof Anton Martin Slomšek. Da se bo njegov spomin po celi Sloveniji vredno obhajal, umevno je pri toli prebujenem in hvaležnem narodu, kakor so Slovenci, samo ob sebi; da se bo pa tudi od strani slovenskega učiteljstva vse storilo prvaka slovenskih pedagogov dostojno proslavljati, tega sem naprej prepričan. — V ta namen izdane so tudi te „Šolske Drobtinice“, in sicer učiteljem in odgojiteljem, oziroma učiteljicam in odgojiteljicam, pa tudi vsem prijateljem in prijateljicam šole.

Ko skromno knjižico odpreš, zazre Ti, dragi čitatelj, mila čitateljica, v oči prijazno-resna podoba imenovanega knezo-vladike, kateri sledi životopis njegov, nadalje pa kratek opis njegovega delovanja kot pedagog, domo- in rodoljub slovenski. Temu sledi nekaj strokovnjaških, več ali manj času primernih sestavkov, konečno pa A) 43 nalog v izobražbo prostih stavkov, B) nad 60 pravopisnih vaj z dotičnimi vodili, pravili in nalogami.

Prav lično v osmerki tiskana knjiga stane nevezana 1 gold., v platno vezana 1 gold. 20 kr., po pošti sprejeta 10 kr. več.

Narodno-gospodarske stvari.

Prememba kranjskih zemljiških obveznic v nove 4⁰/₁₀ v 40 letih vračljive obveznice.

Sedaj in do leta 1907 zavezana je dežela kranjska za zemljiščino-obvezni zaklad plačevati po 20% naklade na posrednje in 16% naklade na neposredne davke.

Nasproti pa je država vezana temu zakladu do leta 1895 dokladati po 175.000 gold. na leto, ostalo potreščino pa pokrivati še deloma z brezobrestnimi, deloma s 5% obrestljivimi posojili. Vsa posojila imajo se državi vrniti od leta 1896 do 1907. — Naravno je, da zemljiško-obveznega zaklada breme, razdeljeno na prihodnih 20 let, našo deželo po eni strani zelo teži, po drugi strani pa jo zadržuje svoje dohodke obračati na povzdigo domačega gospodarskega blagostanja.

Čisto naravna je toraj misel, kako koristno bi bilo za našo deželo, ako se ono zemljiško-obvezno breme razdeli na prihodnjih 40 let mesto na sedaj odločenih 20 let.

Kako prevstrojiti ta dolg, to je važno strokovnjaško vprašanje.

G. dr. Mosche, poročevalec o deželno-zemljiškem zakladu v deželnem zboru, objavil je v tej zadevi vlan-

sko leto brošuro, katero je važno to vprašanje spravila v tek in katera ima mnogo zanimivega gradiva.

Dalje rešuje se to vprašanje sedaj v nekem pododseku pri deželnem odboru, o katerem smo poročali zadnjič, in te dni poroča se iz tega odseka, da bode svojo nalogo kmalu rešil in da se ima v namen končne rešitve te stvari septembra meseca tega leta deželni zbor sklicati v izredno zasedanje.

O predlogih, katere obravnava omenjeni pododsek, čujemo toliko, da se a) namerava v namen konverzije najeti novo 4% posojilo, katero se vrne v 40 letih; b) računa se, da bi država imela pri deželi terjati iz naslova tega dolga, pa brez ozira na doneske, ki jih ima država donášati temu zakladu — s 1. januarjem 1888 — svoto **682.731 gld. 46 kr.**, kar bi se s 5% obresti vred povrnilo, tako, da bi država ne dajala, kakor je sedaj dolžna, vsako leto do 1895 po 238.827 gld., temveč samo po 136.427 gld. presežek, namreč letnih 102.400 gld. pa bi si država vsako leto obdržala v povračilo zgoraj omenjenega dolga.

Tako rešila bi se razmera z državo, brez krajcarja denarne zaloge. S posestniki zemljiških obveznic se je pa ozirati na to: da se obrck povračila ne sme odložiti za 20 let brez privoljenja vsacega posestnika obveznic, ter da se mora pri predčasnem vračilu vsakemu izplačati 5% premija, katera je zagotovljena sedaj samo onim, ki bi obveznic ne oglasili za žrebanje.

Svota, ki bi bila s 1. januarjem 1888 potrebna za plačanje dolga in omenjenih premij (183.750 gld. k. d.) znaša v a. velj. **4.051.687 gld. 50 kr.** Ako bi se tedaj novo posojilo oddalo po 94.90%, kakor se je to zgodilo s posredovanjem „Union-Banke“, trebalo bi najeti posojila **4.270.000 gld.** nom. vrednosti. Za obrestenje in vračevanje tega dolga potrebovalo bi se na leto **214.872 gld. 66 kr.**, za kar bi zadostovala 10% naklada na neposredne davke z letno svoto 140.000 gld. in pa 20% naklada na posredne davke v letni svoti 71.000 gld. skupaj 211.000 gld. — Ostalih 6% prve naklade v letni svoti 84.000 gld. in pa od leta 1888 do 1895 plačljivi državni doneski 136.427 gld. na leto pa bi se moglo porabiti za povzdigo narodnega blagostanja.

To je približno sedanje stanje tega vprašanja.

Dognana še ni ta za našo deželo važna stvar, toraj upamo koristiti deželi, ako naprosimo vse strokovnjake, naj bi se brigali za to vprašanje.

Mi radi priznamo, da je glavna misel premembe dolga v daljetrajni dolg — zdrava, za deželno gospodarstvo potrebna. — Višina koristi za deželo pa je odvisna od kurza, po katerem se novo posojilo speča.

Vprašati se je pri tem: jeli koristno, da se dolg spremeni iz 5% obrestnega v 4% obrestni, ali bi pa bilo računanje lažje in obligacije priljubljenejše, ko bi ostale 5%, pa se ve da v av. velj.

Dalje je pomisliti, jeli potrebno in ali ni predrago, posredovanje za konverzijo izročiti banki, katera si je na pr. pri Gornjeavstrijski prisluzila 3% do-

bička pri izdajanji novih dolžnih pisem, kar bi znašalo pri našem posojilu 128.100 gold.

Mi sodimo, da se ta nagrada more prihraniti vsaj večinoma zato, ker ne dvomimo, da bodo posestniki sedanjih obveznic prav radi segli po novih, kasneje vračljivih; dalje ni povoda, zakaj bi se naše nove obveznice ne spečale vsaj za ono ceno, kot Gornjeavstrijske; vrh tega pa je pomisliti, da ima deželni odbor oskrbovati dolgo vrsto zakladov, pri katerih sedanje kapitale lahko naloži v novih obveznicah, in to dela tudi v prihodnje, in končno ne dvomimo, da bode tudi hranilnica ljubljanska rada segla po novih domačih obligacijah, kjer bo brez nevarnosti dobivala večje obresti kot pri dunajskih bankah. Nikakor pa ni prezreti tudi velikega dobička, ki nastaja iz tega — razun časov politične velike nevarnosti — da je deželnemu odboru oziroma zboru, dano na voljo, izdati toliko novih dolžnih pisem, kolikor zahteva deželno gospodarstvo.

Toliko opazek za danes; prilično spregovorimo o tem še kaj, ako nam bo to narekaval korist dežele.

Naši dopisi.

V Trstu 12. junija. — (Poziv na veliko veselico), katero napravijo vsa slov. društva tržaška na korist družbi ss. Cirila in Metoda v nedeljo 3. julija v prostorih slovanske čitalnice (Monte Verde). — Pri veselici svira vojaška godba 61. c. kr. polka pešcev ruskega cara Aleksandra III. — Razpored: 1. D. Jenko: Koračnica „Naprej“, vojaška godba. 2. A. Leban: „Mornarska“, možki zbor z baritonovim samospévom. 3. G. Rossini: Ouvertura k operi „Wiljem Tell“, vojaška godba. 4. F. Kücken: „Plavaj ladja moja“, ženski zbor s spremljevanjem vojaške godbe. 5. Telovadba, izvršuje „tržaški Sokol“. 6. Fr. Sommer: Potpourri „Sprehod“, vojaška godba. 7. Šaljivo srečkanje na dobitke v korist slov. otroškemu zabavišču, obavlja „Tržaška ženska podružnica ss. Cirila in Metoda“. 8. A. Nedved: „Oblakom“ in A. Leban: „Slovo od domovine“, mešana zbora. 9. A. Thomas: Romanca iz opere „Mignon“, vojaška godba. 10. I. pl. Zajc: „Zrinski-Frankopan“, možki zbor s spremljevanjem vojaške godbe. 11. „Ena se mora omožiti“, vesela igra v 1 dejanji, poslovenil I. Kalan. 12. G. Verdi: Finale iz opere „Macbet“, vojaška godba. 13. „Gluh mora biti“, gluma v 1 dejanji, poslovenil J. Nolli. 14. Svobodna zabava. — Začetek ob 7. uri zvečer. — Vstopnina 50 nov. — Radodarnosti ni meje. Vse spoštovane rodoljube in čestite domorodke uljudno pozivajo na to važno veselico **O d b o r i**

vseh slov. društev tržaških.

Iz Ljubljane. — Vreme med košnjo je največjega pomena za kmetovalca. Ljubljanska okolica, mislimo, da tudi vse slovenske pokrajine smejo po prvem tednu košnje vsklikniti: Hvala Bogu za prelepo vreme. Prejšnji torek opoldne in do večera je padlo sicer nekaj dežja s hudo uro, pa s tem bilo je zgubljenega samo pol dneva, ves drugi teden bil je gorak in za sušilo mrve —